

Når en fremmed flytter ind

TEKST Mette Stepnicka
FOTO Benita Marcussen

De fleste familier holder døren lukket til privatlivet. Men for nogle er det naturligt at lukke et fremmed menneske ind i familien og hjemmet. En værtsfamilie, en plejefamilie og en aflastningsfamilie fortæller, hvorfor de gør det, hvornår det er svært, og hvornår det er alle anstrengelserne værd.

SOLHØJ

13

Martin Larsen, 49 år, og Karin Larsen, 47 år. Han kører ambulance for Falck, hun har arbejdet 17 år som pædagogmedhjælper i daginstitution og er i øjeblikket ansat i projektarbejde. Parret har to drenge på 11 og 13 år i pleje. Deres egne børn, en datter på 25 år og en søn på 22 år, er flyttet hjemmefra.

Plejefamilien

“Vi elsker at have huset fuldt af børn”

Karin og Martin Larsen har haft flere børn i pleje på fuldtid gennem årene og har måtte vænne sig til, at børnene, som de betragter som deres egne, kan forsvinde fra den ene dag til den anden.

At Karin Larsen skulle være plejemor har sådan set ligget i kortene, lige siden hun var barn. Alligevel var det et tilfælde, der gjorde, at Karin og hendes mand, Martin, de sidste 21 år har haft plejebørn i huset.

“I det kvarter, hvor jeg voksede op, boede der en plejefamilie, og det var bare så rart at komme i det hjem. Der var masser af børn at lege med, og plejemoren havde altid tid til os. Jeg kan huske, jeg tænkte, at det skal jeg også være, når jeg bliver stor,” fortæller Karin.

Årene gik, og Karin blev voksen og mødte sin mand, Martin. De fik begge en uddannelse, og Karins barnedrøm gled i baggrunden. Lige indtil den dag, hvor det pludselig bankede på døren.

Udenfor stod en kvinde, som boede i området. Karin og Martin kendte hende egentlig ikke rigtig ud over, at de som-

metider stødte på hinanden, når de hver især havde deres børn med på legepladsen. Kvinden havde selv en større børneflokk og brug for ekstra hænder – mon Karin og Martin kunne træde til?

“Det med at blive plejeforælder var egentlig ikke noget, jeg havde spekuleret over før, men pludselig stod hende moden der, og så føltes det faktisk rigtig godt at kunne hjælpe,” fortæller Martin.

Døren er altid åben

I begyndelsen passede Karin og Martin bare børn et par gange om ugen, men efter et halvt års tid blev parret ansat af kommunen som plejeforældre og har gennem årene udvidet familien med en række forskellige plejebørn.

“Både Martin og jeg arbejder med at hjælpe mennesker, og for os var det oplagt at tage børn, som har behov for det, ind i vores hjem. Når det også praktisk har kunnet lade sig gøre, skyldes det i høj grad, at vi har meget tid mellem hænderne,” fortæller Karin, som altid har arbejdet på deltid. Martins vagter er fordelt på ti dage om måneden, så der er altid nogen, når børnene kommer hjem fra skole.

“Vi har altid haft et meget åbent hjem, hvor både vores egne og vores plejebørn ofte har haft venner på besøg. Fordi det ikke gør den store forskel, om det lige er to eller fire børn, der er her, har det føltes na-

turligt at lukke flere børn ind i familien,” fortæller Karin.

Lige som den plejefamilie, hun så tit besøgte som barn, er hendes eget hjem blevet et sted, hvor vejens unger kigger forbi. Og venner og familie har vænnet sig til, at de aldrig ved, om der skal en ekstra plade i bordet, når familien Larsen kommer på besøg.

Barnet kan forsvinde

Selv om det at være plejefamilie i både Karins og Martins øjne har udviklet sig til en livsstil, er det ikke altid lige let at skulle åbne sit hjem for et fremmed menneske.

“Det er ikke kun børnene, der kan være nervøse for at skulle bo et nyt sted.

Plejefamilier kan også have ondt i maven, når de skal have et nyt plejebarn. For vil vi kunne forstå barnet? Og vil det falde til? Den slags kan jeg godt bekymre mig om,” fortæller Karin.

Pludselig at blive en del af det offentlige system har også krævet tilvæn-

ning, husker Martin.

“Når man er plejefamilie, bliver ens hjem meget offentligt, og det har jeg lige skullet vænne mig til. Vi får jævnligt besøg af samarbejdspartnere som sagsbehandlere og psykologer, og jeg kan huske, jeg i starten tænkte: ‘bor vi mon fint nok?’ og ‘fik vi nu gjort toilettet rent?’” smiler han.

Nu efter 21 år kan parret godt mærke, at

“Når man er plejefamilie, bliver ens hjem meget offentligt”

DET SKAL DU OVERVEJE INDEN

* Der er en kæmpe forskel på at have børn i døgnpleje og at have en studerende boende i et skoleår, men begge opgaver kræver noget af dig. Sæt dig ind i vilkårene og vær realistisk.

* Hele familien skal være med på ideen. At lukke en fremmed ind i sin familie påvirker alle.

* Du skal kunne sætte grænser for et - i starten - fremmed menneske.

* Som plejeforælder har du ikke altid kontrol over, hvornår barnet flytter igen.

* Dit hjem bliver offentligt, hvis du har pleje- eller aflastningsbørn, og du skal kunne samarbejde på flere niveauer og med såvel kommunen som barnets biologiske forældre.

* Som plejeforælder arbejder du ikke kl. 8-16, men skal konstant være til rådighed.

Kilde: psykolog Karin Rasmussen

de er kommet over de fleste startvanskeligheder. En ting værner de sig dog aldrig til.

“Når vi tager imod et plejebarn, bliver det en del af familien, og vi behandler det på lige fod med vores øvrige børn. Men inderst inde ved vi jo godt, at der er mulighed for, at barnet vender tilbage til forældrene igen,” fortæller Karin.

Familien har flere gange oplevet, at der er blevet vendt op og ned på hverdagen, ved at et barn er forsvundet ud af hjemmet.

“Det er smadderhamrende hårdt. Men det er ikke vores valg, og vi ved jo, hvad vi går ind til,” fortæller Karin.

“Jeg vil ikke gå med listesko og lade være med at involvere mig følelsesmæssigt af den grund.”

Listesko går børnene heller ikke med, og det er netop et hus fuld af liv, Karin og Martin elsker ved at være plejeforældre. Og så en rar følelse af at have sendt nogle børn godt på vej gennem livet. ➔

Leif Jensen, 55 år, og Susanne Dandanell, 52 år. Han er folkeskolelærer i en specialklasse, hun er pædagog og arbejder som pædagogisk inklusionsvejleder. Parret har et tvillingepar på seks år i aflastning. De har selv tre børn, en datter på 26 år og to sønner på 24 og 17 år. De to ældste er flyttet hjemmefra.

Aflastningsfamilien

“Forhåbentlig gør vi en forskel for børnene”

Om søndagen vinker Susanne Dandanell og Leif Jensen farvel til deres aflastningsbørn, som bor hos dem i weekenden. Og det har været en udfordring at lære at give slip og acceptere, at de ikke kan passe på børnene, når de ikke er der.

Det var en annonce i avisen, der for knap 30 år siden kickstartede Leif Jensens og Susanne Dandanells karriere som aflastningsforældre. På det tidspunkt var de begge nyuddannede og havde endnu ikke fået børn. Jobbet som aflastning for en grænsepsykotisk dreng pirrede deres faglige nysgerrighed.

“Vi havde snakket lidt om, at det kunne være sjovt at lave noget sammen. Vi ville begge to gerne bruge vores uddannelser og syntes, vi havde energi og tid i overskud. Og så faldt vi over en annonce, hvor de søgte aflastningsforældre. Vi slog op i Psykologisk-pædagogisk ordbog for at se, hvad grænsepsykotisk egentlig betød, og så søgte vi jobbet. I virkeligheden kastede vi os ud i det uden helt at vide, hvad vi gik ind til,” fortæller Leif.

I første omgang var det den faglige udfordring, der trak, men ret hurtigt fandt Leif og Susanne ud af, at det også havde andre fordele at være aflastningsfamilie.

“Vores egne børn er vokset op med aflastningsbørn i hjemmet, og de har aldrig kendt til andet. De har lært, at der er plads til andre i vores sofa, og vi kan mærke, det har været sundt for dem at være sammen med børn med en anden baggrund. At vores børn har fået noget ekstra med sig, har styrket vores motivation til at fortsætte som aflastningsfamilie,” fortæller Susanne.

Kend grænserne

Fordi Leif og Susanne kastede sig ud i ukendt farvand, har de sidste 30 år været en læringsproces. Især i begyndelsen var det en udfordring at have et fremmed menneske i hjemmet.

“Det første års tid var sværest, for jeg skulle vænne mig til at være så tæt på et menneske, der tænkte anderledes end mig selv. Det første barn, vi havde i aflastning, var det, der i dag hedder autist. Han elskede systemer, så dilemmaet bestod i, hvordan systemerne kunne fungere i vores hjem. Han ville gerne gøre rent og skabe orden, for eksempel under køkkenvasken, og der skulle vi lære at finde en balance, som både passede ham og os som familie,” husker Leif.

Også i forhold til aflastningsbørnenes forældre har Leif og Susanne måttet føle sig frem. En af de væsentligste erfaringer, de har gjort, er, at deres eget hjem og aflastningsbørnenes skal betragtes som to forskellige verdener.

“I begyndelsen tænkte vi, at det kunne være godt, hvis børnene tog noget af det,

de lærte her, med hjem. At spise sundt og varieret, for eksempel. Men vi fandt hurtigt ud af, at det skal vi som aflastningsfamilie ikke blande os i. Vores opgave er at sørge for, at barnet har det godt hos os. Hvad der så foregår derhjemme, er nogle andres ansvar. Nu kan vi godt se, det er rigtigst sådan, men dengang var vi unge og uerfarne," fortæller Leif.

Svært at give slip

Trods de mange års erfaring har det ikke altid været lige let at slippe ansvarsfølelsen, når et aflastningsbarn skulle ud ad døren om søndagen. Men Leif og Susanne har efterhånden lært at leve med, at sådan er vilkårene. I stedet prøver de at fokusere på det positive, de kan gøre for deres aflastningsbørn.

"Tidligere kunne det godt være svært

at skulle give slip på et barn, som vi vidste skulle hjem til noget, der ikke var så rart. Som årene er gået, er vi blevet bedre til at tænke på, at vi har gjort noget godt for dem, mens de har været hos os. Måske i virkeligheden bare ved at være nærværende og læse en god godnathistorie," fortæller Susanne.

"Børnene får noget med i rygsækken, som de kan tage frem senere i livet. Jeg tror, de husker stjernestunderne."

Stjernestunder er der også masser af for Leif og Susanne, som sammen med aflastningsbørnene har fået øjnene op for værdien af en

lille gåtur ned til åen, at samle kastanjer eller riste polser over bål i haven. Tiden med aflastningsbørnene betragter de ikke som arbejde.

"Mange spørger: 'Hvordan kan I efter en hård uge klare, at I også skal på arbejde i weekenden?' Men der har ikke været en eneste gang, hvor vi har tænkt: 'Åh nej, vi gider ikke,'" fortæller Leif.

Den energi, der i første omgang gjorde det muligt at byde andres børn ind i familien, er der stadig. Faktisk vokser den i selskab med børnene.

"Jeg kan mærke, at jeg bliver rigtig glad af at være sammen med andre menne-

sker, at jeg lever i samværet med dem. Når jeg giver omsorg og kærlighed til andre, får jeg rigtig meget igen," fortæller Susanne.

Hun indrømmer, at hun godt kan være lidt mør, når børnene bliver hentet om søndagen. Men når døren bliver lukket, er det med en indre tilfredshed over at have haft endnu en dejlig weekend og oveni gjort noget godt for andre.

"Tidligere kunne det godt være svært at skulle give slip på et barn, som vi vidste skulle hjem til noget, der ikke var så rart."

UDFORDRINGER, DU KAN MØDE

- ✧ Selv om du har forberedt dig grundigt, er opgaven måske vanskeligere, end du troede. Vær ikke bange for at søge hjælp eller rådgivning.
- ✧ En udvekslingsstuderende er ofte teenager, med alt hvad det indebærer af behov for frigørelse og identitetsudvikling. Måske skal grænserne justeres undervejs.
- ✧ Måske må du takke nej til nogle sociale arrangementer, hvis dine pleje- eller aflastningsbørn ikke magter det.
- ✧ Dine egne børn kan reagere voldsomt på at få pleje- eller aflastningsbørn ind i familien, for det kan være krænkende at se sine naturlige autoriteter udfordret af andre.

Kilde: psykolog Karin Rasmussen

Finn Haastrup, 53 år, og Pia Haastrup, 55 år. Han er solution architect i et softwarefirma, hun er børnehaveklasseassistent og morgenåbner på et fritidshjem. Parret har i øjeblikket en 16-årig dreng fra Schweiz boende i et skoleår. De har selv fem børn: En datter på 27 år og fire sønner på hhv. 23 år, 21 år og et hold tvillinger på 15 år. De tre ældste er flyttet hjemmefra.

Værtsfamilien

“Vi har børn i hele verden”

Efter deres egen søn kom hjem fra et udvekslingsophold med masser selvtillid og fantastiske oplevelser i bagagen, besluttede Finn og Pia Haastrup, at de også ville byde udenlandske studerende ind i deres hjem. Det har lært dem, hvor svært det kan være at sætte grænser over for en teenager, som kommer fra en helt anden kultur.

Opslagstavlen i Finn og Pia Haastrups køkken er fuld af familie billeder. Og med fem børn skorter det ikke på snapshots af mindeværdige øjeblikke. Men faktisk har parret tre børn mere: Lucy fra USA, Hikari fra Japan og Loïc fra Schweiz. Finn og Pia Haastrup har nemlig gennem tre skoleår været værtsfamilie for udenlandske gymnasieelever.

Parret besluttede sig for at invitere en udenlandsk studerende ind i deres hjem, efter at deres ældste søn selv havde været udvekslingsstudent i USA.

“Da han kom hjem, havde han en helt ny selvtillid og ro. Før han tog af sted, havde han været lettere skoletræt, men pludselig var han motiveret for at begynde i gymnasiet. Vi kunne se, hvor meget udvekslingsopholdet havde givet ham, og vi ville gerne give en anden det samme,” fortæller Finn.

Da den første udvekslingselev flyttede ind for fem år siden, var parrets ældste barn fløjet fra reden, og den mellemste var selv på vej på udvekslingsophold, så pludselig var der stille i huset.

“Vi er vant til at være mange og kan godt lide, at der er liv i huset, så for os var det kun rart at få et ekstra barn ind i familien,” fortæller Pia.

“Fordi vi i forvejen har så mange børn, gør en fra eller til ikke den store forskel,” smiler hun.

“Den største hurdle har for mig været at lade være med at betragte den studerende som en gæst.”

Svært at lave regler

Selv om der hos familien Haastrup er både hus- og hjerterum, har det krævet ekstra energi og tolerance at byde et menneske med en helt anden baggrund ind i familien. Særligt den

første tid var udfordrende, husker Finn.

“Den største hurdle har for mig været at lade være med at betragte den studerende som en gæst. Det kan jeg huske, jeg kom ➔

Familien har haft besøg af flere af de udvekslingsstuderende, efter de er flyttet hjem igen.

BYD VELKOMMEN I FAMILIEN

✧ Uanset om det drejer sig om et plejebarn, et aflastningsbarn eller en udenlandsk studerende, er nøgleordet åbenhed. Når en fremmed flytter ind, bliver kernen i familien brudt. Du skal kunne rumme, at ting bliver gjort på nye måder.

✧ Vær nysgerrig, tålmodig og fleksibel.

✧ En udvekslingsstuderende accepterer nemmere den eksisterende familiestruktur, da udgangspunktet for opholdet netop er udveksling. Et plejebarn derimod anbringes ofte med sorg og forvirring i bagagen, så her skal familien i højere grad tilpasse sig barnets behov.

Kilde: psykolog Karin Rasmussen

til at gøre med vores første studerende. Jeg tog nogle ekstra hensyn i forhold til vores husregler, men fordi jeg trak den for længe, blev det lige pludselig bare møgirriterende, at der blev efterladt æbleskrog og beskidte glas overalt i huset,” fortæller Finn. ”Jeg skulle virkelig slå knude på mig selv for at sætte grænser for et fremmed menneske, men til sidst måtte jeg jo tage en snak med hende. Siden har jeg lært, hvor vigtigt det er fra dag ét at betragte den studerende som et medlem af familien på lige fod med vores andre børn og med samme regler og pligter,” siger han.

En ting er dog at fremlægge en liste med husets regler, en anden er, at de uskrevne regler måske ikke er lige åbenlyse for alle.

”Vores første udvekslingslev var enebarn, så hun var jo vant til, at lå der en enkelt frikadelle tilbage på fadet, så var

det naturligvis hende, der snupede den. Herhjemme spørger man først lige de andre, om det er okay,” fortæller Finn.

Holder kontakten

Finn og Pia har godt kunnet mærke, at når det nye medlem af familien kommer fra et helt andet land, kræver det i begyndelsen en ekstra indsats af dem som værtsforældre.

”De første måneder er lidt hårde, for vi bruger en del tid på at vise rundt og forklare, hvordan man gør alt muligt. Men det bærer en del af lønnen i sig selv, når vi ser, hvordan den studerende begejstres eller undres over ting, som vi andre tager for givet.

Vores første studerende kunne for eksempel slet ikke forstå, at hun også skulle cykle i regnvej, og at der ikke var vagter på skolen,” smiler Pia.

Netop at se sin egen og den studerendes

kultur i et større perspektiv har været en sidegevinst for Finn og Pia, som begge har sprog- og kulturuddannelser bag sig.

”Som værtsfamilie får vi en indgående viden om forskellige lande og tætte relationer med mennesker i dem. Faktisk føler vi, at vi har familie i hele verden nu,” forklarer Pia.

Det tætte forhold til deres udvekslingsstuderende gør det ikke let at sige farvel, når skoleåret er forbi, og kufferten pakket.

”Især første gang var det virkelig hårdt. Nej, hvor jeg tudede,” husker Pia.

”Det kom faktisk bag på mig, at det var så slemt at sige farvel, men jeg tror, det var fordi, vi jo ikke anede, om vi ville se hende igen. Jeg vidste ikke, om vi ville kunne holde den tætte kontakt.”

Det kunne de, og et halvt år efter var der besøg fra USA. Familiens japanske udvekslingslev har også været tilbage i Danmark for at se sine klassekammerater få studentehue på. Og mindst en gang om måneden logger Finn og Pia på Skype for at følge med i deres udenlandske børns liv. ☺

”Jeg skulle virkelig slå knude på mig selv for at sætte grænser for et fremmed menneske.”

Her kan du henvende dig

Hvis du overvejer at blive pleje- eller aflastningsforælder, kan du henvende dig til din kommune eller direkte til en af de organisationer, der arbejder med familiepleje for kommunerne, for eksempel FFA, ffa.dk

En række organisationer arrangerer udvekslingsophold for unge studerende, heriblandt AFS Interkultur, afs.dk